

De loop van Mercurius om de Zonne des jaars 1743, beneffens de verschyning in dezelve, den 5. november, des middags

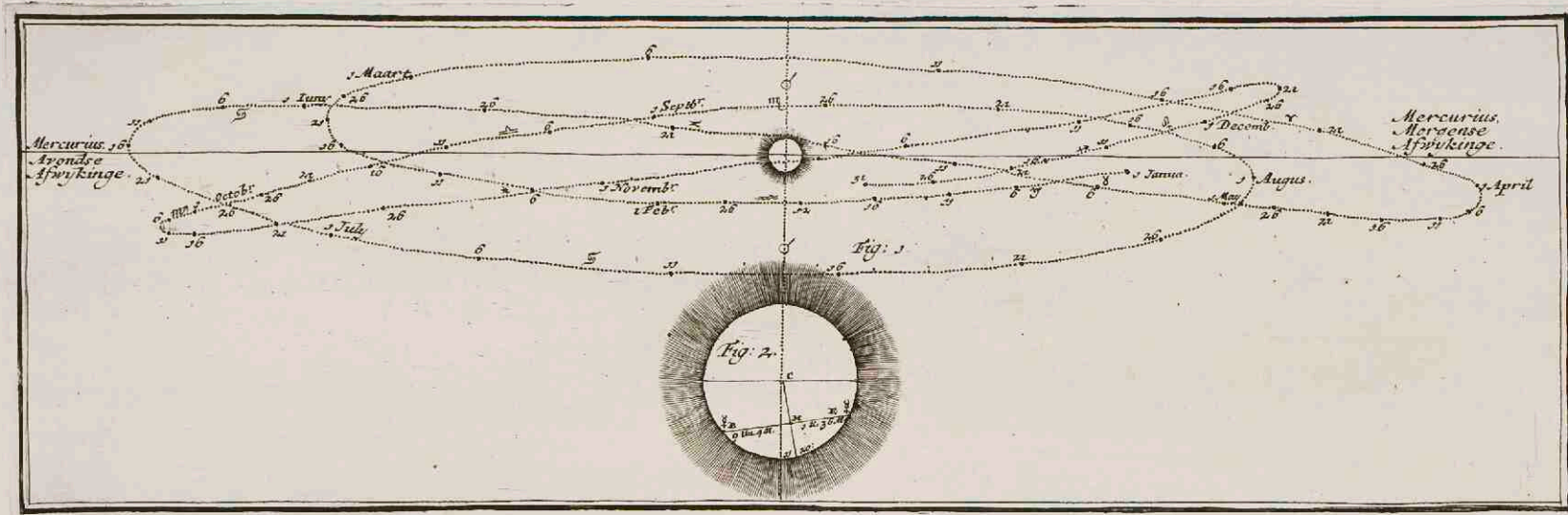
Pamflet voor de Mercuriusovergang op 5 november 1743

<https://hdl.handle.net/1874/33160>

De LOOP van MERCURIUS om de ZONNE des Jaars 1743.

Beneffens de Verschyning in dezelve, den 5. November, des middags.

Biblioth. Rhen.-Troj.
d. d.
Vir Cl. G. Moll.
MAPPAE ASTRONOMICAE
Sect.
N°. 29.

VERKLAARINGE
OVER DEN
LOOP VAN MERCURIUS.

Wat eigentlijk de Planeeten voor lichamen zyn, daar over werd van de Geleerden verscheidentlyk geredeneert: maar hier in zyn ze doorgaans eens, dat derzelyer lichamen op zekere distantien in een onbedenkelyke fyne stoffe om onze Zon loopen; als drie, namentlyk Saturnus, Jupiter en Mars, buiten onze Aardkloots weg; maar Venus en Mercurius binnen dezelve, waar door het zomtyds komt te gebeuren met een naaste zamenstand, die deeze Planeeten met de Zon houden, dat deszelfs lichaam als een zwarte vlekke op 't vlak van de Zonne zig vertoont, en over de Zon heen passeert; het welk met de Planeet Mercurius dit Jaar 1743, op den 5. November, wederom komt te gebeuren, gelyk men uit deszelfs wonderbaarlyke loop om de Zon kan naspeuren: Ik heb deszelfs loop met het begin van 't Jaar 1743, op den 1. January begonnen, lopende van daar met een Zuyder breedte onder de Zonne langs tot den 21. February, alwaar Mercurius in zyn avondse afwykinge komt, lopende van daar benoorden de Zon langs tot den 1. April, alsdan is Mercurius de Morgenster, of in zyn morgense afwykinge; van daar neemt hy zyn coers met het gevolg der Tekenen even benoorden de Zonne langs tot omtrent den 16. Juny, alsdan wort Mercurius de Avondster; voorts neemt hy zyn gang tegens het gevolg der Tekenen bezuiden de Zons rand tot den 1. Augusty, in zyn morgense afwykinge; van daar zyn gangstreek benoorden de Zon tot den 16. October. Van daar neemt hy zyn gang over het Zuidgedeelte van de Zons rand. Het begin zal te Amsterdam gezien worden, Fig. 2 in B, 's morgens ten 9 uur, 4 min.; het midden te 11 uur, 20 min., in M; het einde te 1 uur, 36 min., in E; hebbende Mercurius op zyn grootste 11 minuten Zuyder afnemende breedte, komende alsoo aan de Ooitkant op de rand van de Zon, en gaande over dezelve tegens order der Tekens, tot dat hy aan de Westzyde de Zons rand verlaat. Deeze verschyninge konnen alle curieuse Liefhebberden, 'tzy door een Camera Obscura, of Heliocopis Observeren, en de Planeet als een zwarte vlekke over de Zon zien passeren.

Nu zullen wy laten volgen hoe menigmaal (ons bewuft) dat dusdanige curieuse Verschyningen in vorige tyd zyn geobserveert.

De allereerste maal heeft de Heer P. Gassendo, Anno 1631, den 7. November, Nieuwe Styl, Mercurius voor de Zon gezien; de Heer Rost meldet van 7 uren, 58 min.; dog andere melden 10 uren, 28 min., tot Parys, gaande als toen Mercurius van de Zon. Deeze is ook te Ingolstadt van eenige Paters Jesuiten geobserveert.

De tweede Observatie is gehouden te Suratte, in Oost-Indiën, door Jeremias Schakerlaeus, in 't Jaar 1651, den 3. November, Nieuwe Styl, de Conjunctie was aldaar 's morgens ten 6 uren, 40 min., Mercurius en Zon 10 gr., 26 min.; 25 min. in Sagitarius.

De derde maal is Mercurius voor de Zon gezien tot Dantzig, Anno 1661, den 3. May, Nieuwe Styl, en geobserveert door den beroemden Heer Hevelius, 's avonds ten 6 uren, 8 min.

De vierde maal is Mercurius voor de Zon geobserveert in 't Jaar 1677, den 7. November, Nieuwe Styl, op 't Eyland St. Helena, door den Heer Edmund Halley, en zag Mercurius aldaar 's middags ten 12 uren, 4 min., voor de Zon.

De vyfde maal is Mercurius voor de Zon gezien, van de Heer Wurtzelbau, te Neurenberg, in 't Jaar 1690, den 10. November; dezelve zag Mercurius, 's morgens ten 8 uren, 36 min., aldaar van de Zon afgaan.

De zesde maal is Mercurius geobserveert voor de Zon, tot Parys, Anno 1697, den 3. November, Nieuwe Styl, door de Heeren Cassini en de La Hire, en bevonden de waare Conjunctie aldaar, 's morgens ten 5 uren, 58 min.

De zevende maal zoude Mercurius, in 't Jaar 1707, den 6. May, tot Coppenhagen; in de Zon gezien zyn, 's morgens ten 4 uren, 19 min.

De agtste maal is Mercurius voor de Zon geobserveert, in 't Jaar 1723, den 9. November, Nieuwe Styl, tot Parys, door de Heer L'Isle, het midden 's namiddag ten 5 uren, 23 min.

Eindelyk, de negende maal is Mercurius in de Zon geobserveert, Anno 1736, den 11. November, tot Crommenie, door de Heer Noppe, 's voormiddag ten 11 uren, 27 min.

In deeze Eeuw zo zal zig (volgens de Rekening van Halley) Mercurius nog negen maal voor de Zonne laten zien, als namentlyk, by de Noordknoop, 1743, den 24. October, Oude Styl; als meede de volgende, 1756, den 26. October; 1769, den 29. October; 1776, den 22. October; 1782, den 1. November; 1789, den 25. October. En by de Zuidknoop, Anno 1753, den 24. April; 1786, den 22. April, en 1799, den 26. April, Oude Styl.

Hier meede afbrekende, wensche den Konstbeminnaaren veel Vermaak in deeze Verschyninge.

U E D.

SIMON PANSER,

Stads Mathematicus, Leermeester der Wiskonst en Navigatie tot Embden.

Embden, den 26. July, 1743.

Te Amsterdam, by REINIER en JOSUA OTTENS, Kaart- en Boekverkoopers, in de Kalverstraat, in de Wærel-Kaart.